

Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31.03.2011

Система недержавного пенсійного забезпечення (НПЗ) становить третій рівень пенсійної системи, запроваджений Законом України “Про недержавне пенсійне забезпечення” від 9 липня 2003 року. Основу такої системи складають недержавні пенсійні фонди.

Станом на 31.03.2011 в Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 100 недержавних пенсійних фондів (далі – НПФ), 41 адміністратора НПФ.

Система недержавного пенсійного забезпечення протягом останніх років розвивається досить динамічно. Основні показники діяльності НПФ та темпи їх приросту наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів

Недержавні пенсійні фонди	2009	2010	I кв. 2011	Темпи приросту, %	
				2010/2009	I кв. 2011/2010
Загальна кількість укладених пенсійних контрактів (тис. шт.)	62,5	69,7	70,6	11,5	1,3
Кількість учасників за укладеними пенсійними контрактами (тис. осіб)	497,1	569,2	557,6	14,5	-2,0
Загальні активи НПФ (млн. грн.)	857,9	1 144,3	1 221,4	33,4	6,7
Пенсійні внески (млн. грн.), у т.ч.	754,6	925,4	967,2	22,6	4,5
- від фізичних осіб	31,8	40,7	43,0	28,0	5,7
- від юридичних осіб	722,7	884,6	924,0	22,4	4,5
- від фізичних осіб-підприємців	0,1	0,2	0,2	100,0	0,0
Пенсійні виплати (млн. грн.)	90,1	158,2	172,0	75,6	8,7
Кількість осіб, що отримали/отримують пенсійні виплати (тис. осіб)	28,1	47,8	52,8	70,1	10,5
Сума інвестиційного доходу (млн. грн.)	236,7	433,0	488,9	82,9	12,9
Сума витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів (млн. грн.)	47,1	64,6	69,4	37,2	7,4

Станом на 31.03.2011 адміністраторами недержавних пенсійних фондів було **укладено 70 627 пенсійних контрактів з 57 143 вкладниками**, з яких 2 382 вкладники, або 4,2%, – юридичні особи, на яких припадає 924 млн. грн. пенсійних внесків (95,5% від загального обсягу пенсійних внесків за системою НПЗ), а 54 761 вкладник, або 95,8%, – фізичні особи.

При цьому порівняно з кінцем 2010 року кількість контрактів з юридичними особами зменшилась на 0,3%, а з фізичними особами зросла на 1,7% (рис.1).

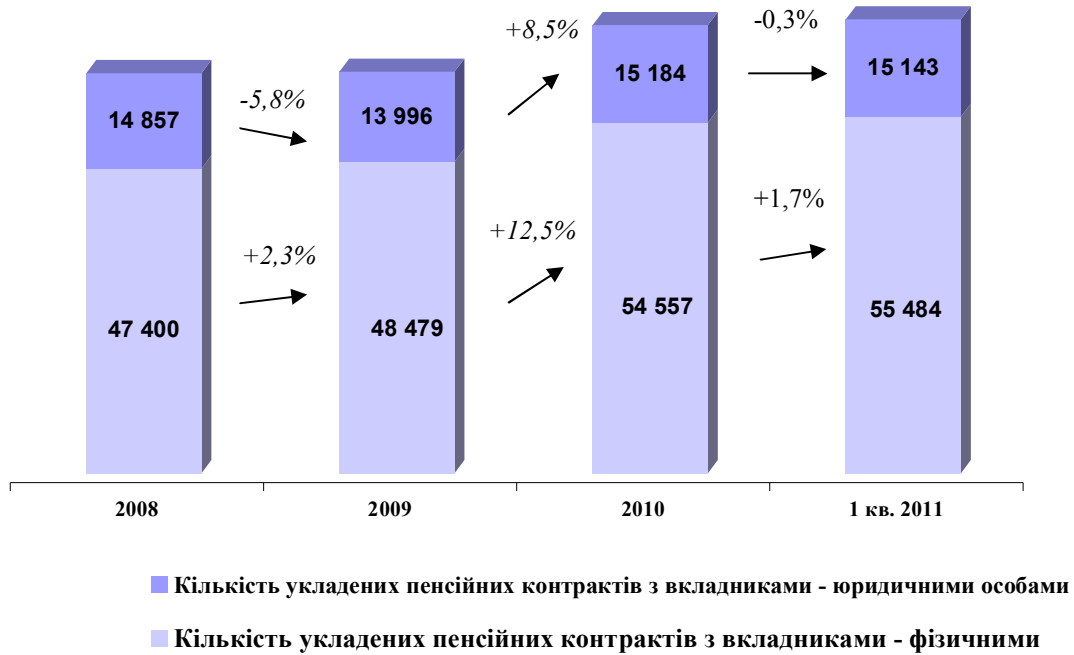

Рис.1. Динаміка кількості укладених пенсійних контрактів за 2008 – 2010 рр. та I квартал 2011 р.

Станом на 31.03.2011 **кількість учасників НПФ** відповідно до укладених контрактів становила **557 621 особу**, протягом I кварталу 2011 року вона зменшилась на 11,6 тис. осіб, або на 2,0% (рис. 2).

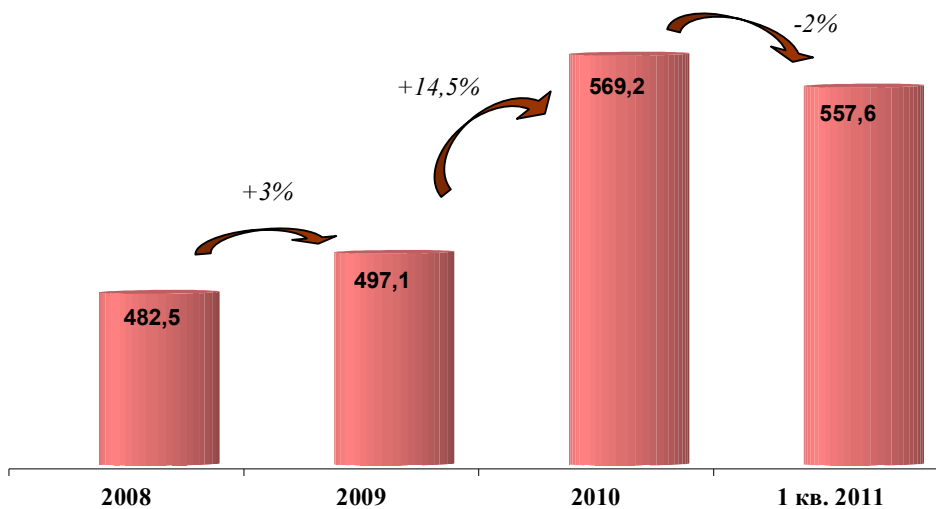

Рис. 2. Динаміка кількості учасників НПФ за 2008 – 2010 рр. та I квартал 2011р. (тис. осіб)

Як і в попередні роки, станом на 31.03.2011 серед учасників НПФ більшість становили особи віком від 40 до 55 років, а саме 39,8% (2010 рік – 40,2%, 2009 – 41,4%, 2008 – 42,5%).

Разом з тим слід відзначити збільшення частки вікової групи від 25 до 40 років, яка становить 39,5% (2010 рік – 39,2%, 2009 – 35,8%, 2008 – 35,5%). Частка учасників НПФ вікової групи старше 55 років становить 13,8% (2010 рік – 13,5%, 2009 – 14,2%, 2008 – 12,2%), до 25 років – 6,8% (2010 рік – 7%, 2009 – 8,6%, 2008 – 9,9%) (рис. 3).

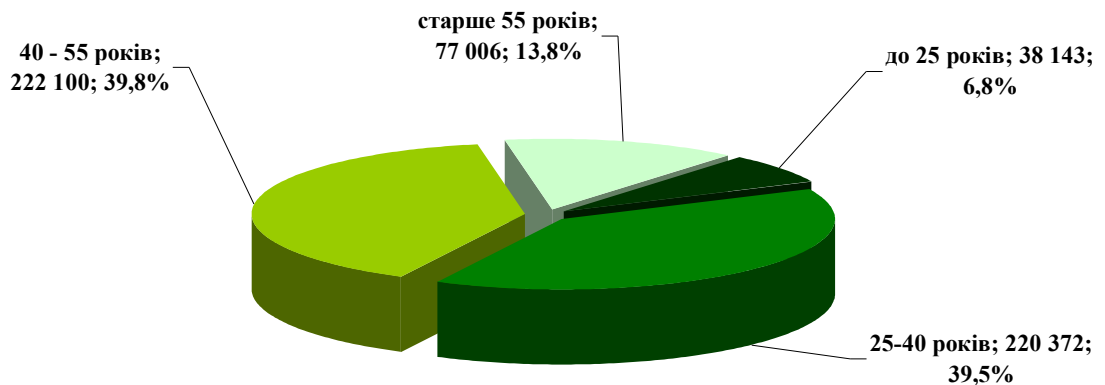

Рис.3. Розподіл учасників НПЗ за віковими групами (осіб) станом на 31.03.2011

На рис. 4 відображено кількість учасників НПФ (в розрізі вікових груп та за статевою ознакою).

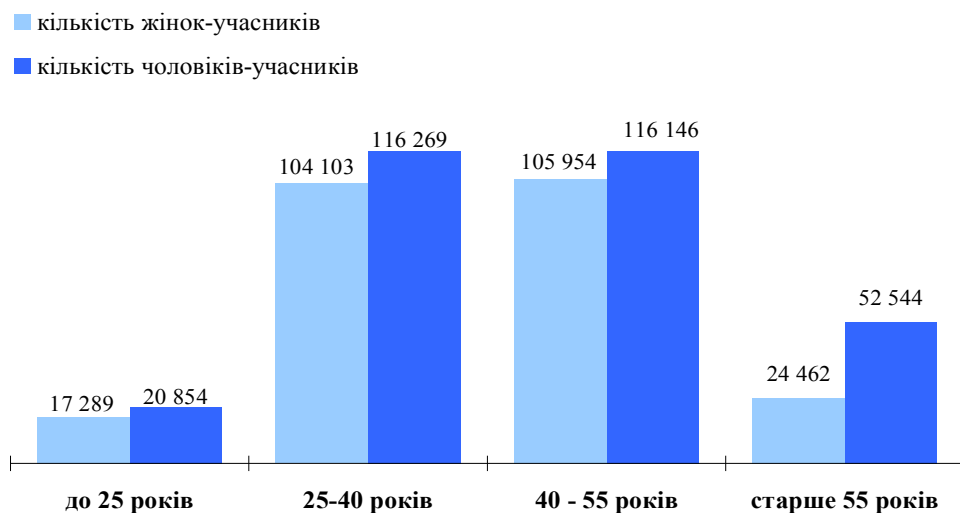

Рис.4. Кількість учасників за віковими групами (осіб) станом на 31.03.2011

Як видно з рисунка 4, серед учасників НПФ у розрізі вікових груп більшість становлять чоловіки. Причому у віковій групі старше 55 років їхню кількість перевищує кількість жінок більш ніж удвічі.

Пенсійні виплати (одноразові та на визначений строк) станом на 31.03.2011 склали **172 млн. грн.**, збільшившись за перший квартал 2011 року на 8,7% (рис.5).

Рис. 5. Пенсійні виплати станом на 31.03.2011

Сукупно недержавними пенсійними фондами станом на 31.03.2011 було здійснено пенсійних виплат (одноразово та на визначений строк) **51 700 учасникам та 1 149 спадкоємцям**, тобто 9,3% учасників від їхньої загальної кількості отримали пенсійні виплати.

Одним із основних якісних показників, які характеризують систему НПЗ, є сплачені **пенсійні внески**.

Аналізуючи динаміку сплачених пенсійних внесків, слід зазначити, що станом на 31.03.2011 всіма вкладниками недержавних пенсійних фондів було сплачено **967,2 млн. грн. пенсійних внесків**, що на 4,5% більше, ніж на кінець 2010 року (або на 41,8 млн. грн.) (рис. 6).

Загальний обсяг активів, сформованих пенсійними фондами, станом на 31.03.2011 становить **1 221,4 млн. грн.** Всього за перший квартал 2011 року активи недержавних пенсійних фондів зросли на 6,7% (на 77,1 млн. грн.) (рис.6).

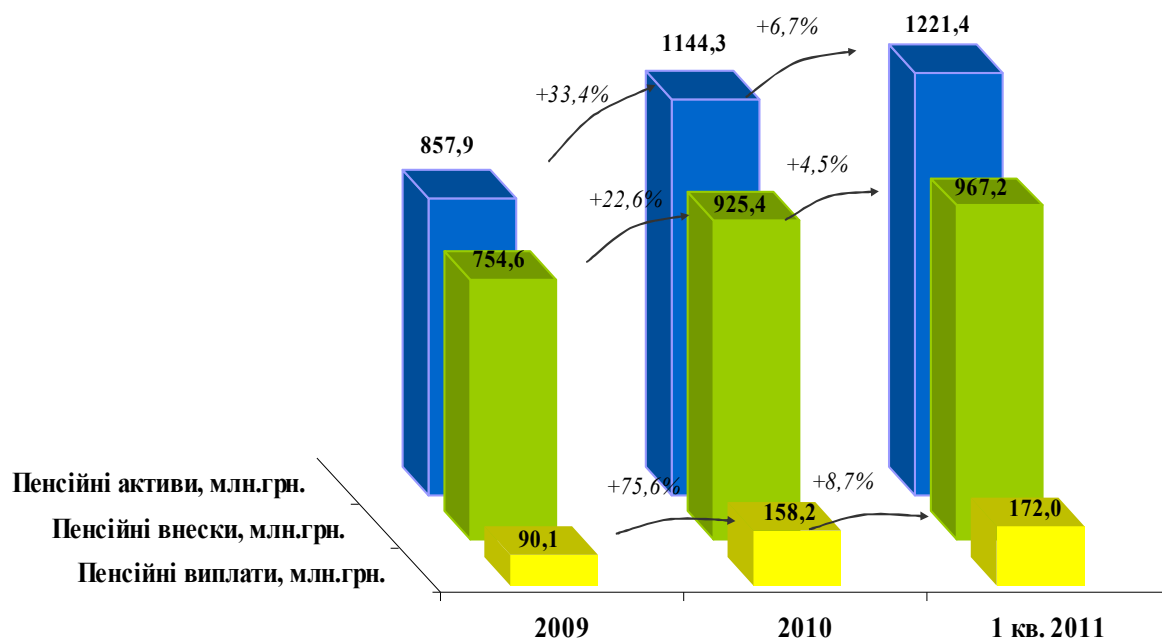

Рис.6. Динаміка основних показників системи НПЗ станом на 31.03.2011

Метою інвестування пенсійних активів є, насамперед, збереження пенсійних заощаджень громадян. Тому стратегія інвестування недержавних пенсійних фондів є більш консервативною, ніж у інших фінансових установ.

Загальна вартість **доходу, отриманого від інвестування пенсійних активів**, станом на 31.03.2011 становила **488,9 млн. грн.**, або 50,5% від суми залучених внесків, збільшившись протягом першого кварталу 2011 року на 55,9 млн. грн., або на 12,9%.

Поки що суттєвим фактором, що стримує зростання інвестиційного доходу НПФ, є незначний обсяг залучених пенсійних внесків для забезпечення можливості здійснення диверсифікації пенсійних активів у дохідні фінансові інструменти.

За результатами першого кварталу 2011 року переважними напрямками інвестування пенсійних активів є депозити в банках (34,6% інвестованих активів), акції українських емітентів (20,3%), облігації підприємств - резидентів України (14,3%) та цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України (14,0%) (рис. 8).

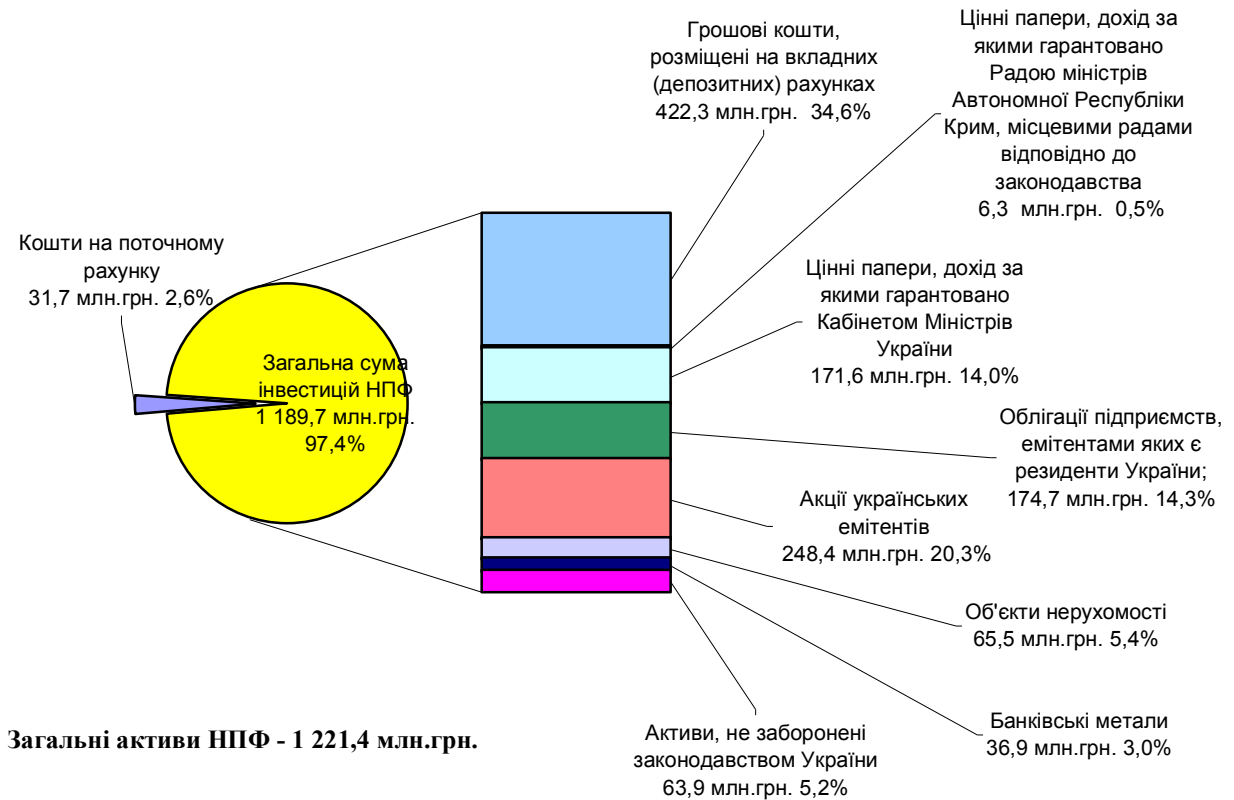

Рис.8. Структура інвестованих пенсійних активів станом на 31.03.2011

У загальній структурі інвестиційного портфеля НПФ активи розподіляються таким чином:

- 422,3 млн. грн. або 34,6% загальної вартості активів НПФ розміщено на банківських депозитах (станом на кінець 2010 року – 34,7%, або 396,8 млн. грн., відповідно);

- частка цінних паперів, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України, в абсолютному виразі у консолідованому портфелі НПФ збільшилась – з 170,4 млн. грн. у станом на кінець 2010 року до 171,6 млн. грн. станом на кінець 1 кварталу 2011 року, проте у відносному виразі дещо знизилась - з 14,9% до 14,0% відповідно;

- частка корпоративних облігацій у консолідованому портфелі зменшилась у порівнянні з 2010 роком: в абсолютному виразі з 175,7 млн. грн. до 174,7 млн. грн., а у відносному з 15,4% до 14,3% відповідно;

- у першому кварталі 2011 року у порівнянні з 2010 роком в консолідованому портфелі НПФ зросла частка акцій українських емітентів з 18,1% до 20,3% (або з 206,9 млн. грн. до 248,4 млн. грн. відповідно);

- дещо збільшились у загальній вартості активів НПФ частки активів, інвестованих у цінні паперів, дохід за якими гарантовано Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими радами відповідно до законодавства, (з 0,4% станом на кінець 2010 року до 0,5% станом на кінець першого кварталу 2011 року), у банківські метали (з 2,8% станом на кінець 2010 року до 3% станом на кінець першого кварталу 2011 року) та в інші активи, не заборонені

законодавством України (з 5% станом на кінець 2010 року до 5,2% станом на кінець першого кварталу 2011 року);

- дещо зменшилась частка активів, інвестованих у об'єкти нерухомості (з 5,6% станом на кінець 2010 року до 5,4% станом на кінець першого кварталу 2011 року);

- обсяг коштів на поточному рахунку станом на кінець першого кварталу 2011 року становив 2,6 % (станом на кінець 2010 – 3,1%).

Витрати, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, станом на 31.03.2011 зросли на 7,4% і в цілому за час існування пенсійних фондів становлять **69,4 млн. грн.** (станом на 31.12.10 – 64,6 млн.грн.) , або 5,7% від загальної суми активів НПФ (рис. 9,10).

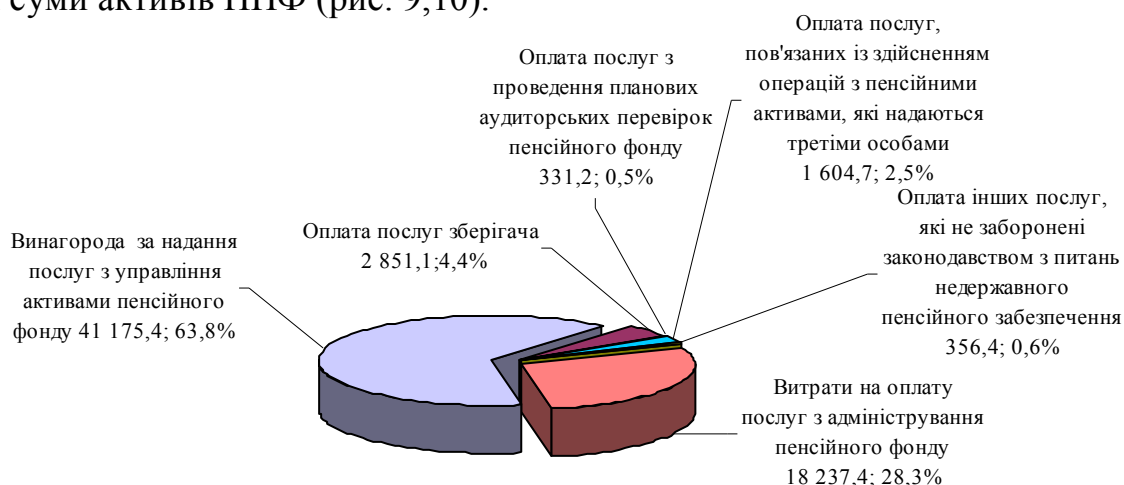

Рис.9. Структура витрат, відшкодованих за рахунок активів НПФ, станом на 31.12.2010

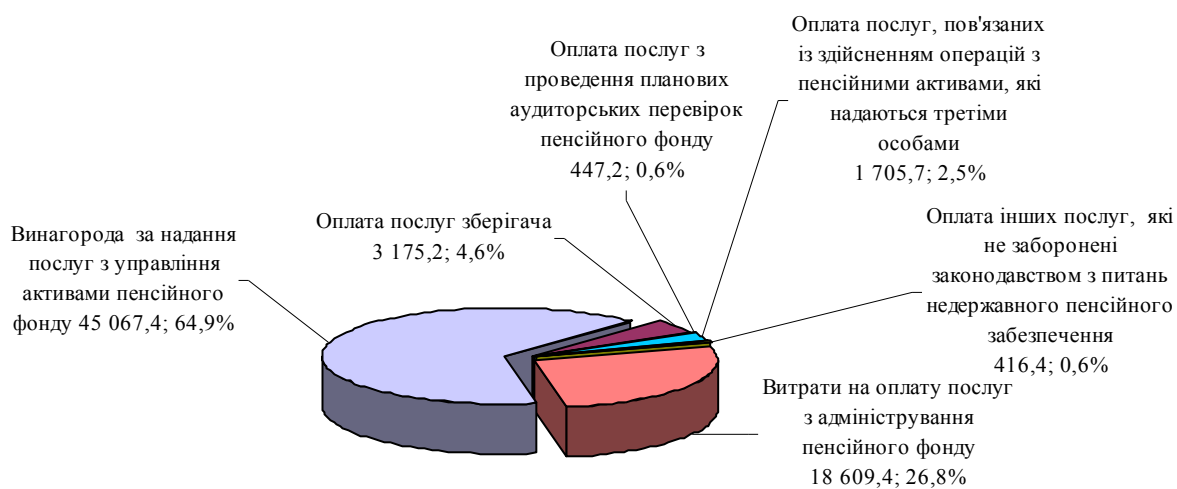

Рис.9. Структура витрат, відшкодованих за рахунок активів НПФ, станом на 31.03.2011

Основна частина витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, припадає на оплату послуг з управління активами пенсійного фонду – 45 067,4 тис. грн., або 64,9% від загальної суми витрат. Витрати на оплату послуг з адміністрування пенсійного фонду становлять 18 609 тис. грн., або 26,8% від загальної суми витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів. Оплата послуг зберігача, який здійснює відповідальне зберігання активів пенсійного фонду, – 3 175,2 тис. грн., або 4,6% від загальної суми витрат.